

Seuraavassa on esitetty oppaan julkaisemisen jälkeen tulleet muutokset.
Sinisellä kirjoitetut kursivoidut tekstit ovat kommentteja.

4 Säädökset ja rakennuslupakäytännöt

Kolmannen kappaleen ensimmäinen kursivoitu teksti:

"Rakennus on suunniteltava, rakennettava ja varustettava niin, että palon syttymisen vaara on mahdollisimman pieni. Tällöin on otettava huomioon myös ulkoisen syttymisen vaara"(E1:4.1.1)

Neljännessä kappaleessa kerrottu Ympäristöopas 39 on vanhentunut, mutta sen tässä antamaa ohjetta voi soveltaa. Kyseisen Ympäristöoppaan päivitys on valmisteilla.

Sivu 20, kolmas kappale:

Kiukaan suojauksen (joka on suojamuuraus tai levytys) ja hirsiseinän välissä tulee olla vähintään 50 mm rako.

Sivu 7: Tämän sivun kaikki tekstit uusitaan seuraavasti:

JOHDANTO

Rakennuksesta poistumisen tulee olla turvallista. Poistuminen tapahtuu poistumisreitillä olevan uloskäytävän kautta. Jos uloskäytävät ja kulkureitit niille eivät muuten ole selvästi havaittavissa, ne on merkittävä selkein opastein.

Pelastuslain 10 §:n mukaan *"Uloskäytävät ja kulkureitit niille tulee tarvittaessa merkitä ja valaista asianmukaisesti" /4/.*

Valtioneuvoston asetuksessa (687/2015) määrätään työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden vähimmäisvaatimuksista sekä niiden käytöstä. Asetus on tullut voimaan 1.9.2015 ja on kumonnut aikaisemman Valtioneuvoston päätöksen (976/1994) työpaikkojen turvamerkeistä.

Poistumisreittien turvamerkkejä koskevat yksityiskohtaiset määräykset annetaan **sisäasiainministeriön asetuksessa rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta (805/2005) /5/**, joka on tullut voimaan 1.1.2006. Siinä esitetyt vaatimukset koskevat uudisrakentamista sekä luvanvaraista korjausrakentamista, mutta sen kunnossapitovaatimukset koskevat kuitenkin kaikkia rakennuksia. Asetuksessa viitataan vanhentuneeseen lainsäädäntöön, mutta tämä ei muuta sen olennaista asiasisältöä. Kyseinen sisäministeriön asetus on tämän oppaan liitteenä. Siinä oleva viittaus kumottuun VN päätökseen (976/1994) tulee tulkita viittaukseksi VN asetukseen (687/2015).

SM asetuksessa 805/2005 ja tämän oppaan sivuilla 7-10, 12, 14 - 21 ja 45 esiintyvät viittaukset kumottuun VN päätökseen (976/1994) tulee tulkita viittauksiksi VN asetukseen (687/2015).

RakMK E1 /6/ koskee uudisrakentamista ja siinä vaaditaan, että *"Rakennuksesta tulee voida turvallisesti poistua tulipalossa tai muussa hätätilanteessa"* (E1:10.1.1). Lisäksi *majoitustilojen, hoitolaitosten sekä kokoontumis- ja liiketilojen uloskäytävät ja kulkureitit niille tulee yleensä varustaa poistumisopasteilla ja poistumisreitivalaistuksella* (E1:10.6.4). Turvamerkeistä määrätään: *"Mikäli uloskäytävien ovet ja pääsy niille eivät ole selvästi nähtävissä tai muut ovet voivat harhauttaa ulos pyrkijöitä, uloskäytävät ja pääsy niille tulee tarvittaessa merkitä* (E1:10.6.5).

Säädösten soveltamisesta

Uudisrakentamisessa ja luvanvaraisessa korjausrakentamisessa (kun rakennuslupaa tai muuta viranomaishyväksyntää on haettu 1.9.2015 tai sen jälkeen) tulee poistumisreitien opasteiden ja valaistuksen osalta noudattaa SM asetusta 805/2005 ja muiden turvamerkkien osalta VN asetusta 687/2015.

Rakennuksissa, joiden rakennuslupaa tai muuta viranomaishyväksyntää on haettu 1.1.2006 – 31.8.2015 välisenä aikana, tulee poistumisreitien opasteiden ja valaistuksen osalta noudattaa SM asetusta 805/2005 ja muiden turvamerkkien osalta voidaan noudattaa soveltuvin osin VN:n kumottua päätöstä 976/1994.

Vanhemmissa rakennuksissa (kun rakennuslupaa tai muuta viranomaishyväksyntää on haettu ennen 1.1.2006) voidaan kaikkien turvamerkkien osalta soveltaa vanhoja kumottuja säädöksiä. Näitä ovat VN päätös 976/1994 työpaikkojen turvamerkeistä ja SM:n pelastusosaston ohje merkki- ja turvalaistuksesta sekä poistumisopasteista (147/87) /8/.

Kunnossapidon osalta on kaikissa rakennuksissa noudatettava SM asetusta 805/2005. Tämä tarkoittaa erityisesti kunnossapito-ohjelman laatimista ja toimenpiteiden merkitsemistä päiväkirjaan (ks. tarkemmin asetuksen 9 §).

Sivu 8:

Sivun 8 kaikki tekstit kahta ensimmäistä riviä lukuun ottamatta korvataan seuraavilla teksteillä:

VN asetus työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden vähimmäisvaatimuksista (687/2015) määrää työnantajalle huolehtimisvelvollisuudesta siitä, että työpaikalla on työn turvallisen tekemisen kannalta tarpeelliset turvamerkit ja että työntekijät saavat opetusta ja ohjausta turvamerkeistä ja niiden edellyttämistä toimenpiteistä.

Poistumisreitien pysyvinä merkkeinä käytetään VNa (687/2015) liitteessä 1 esitettyjä kilpiä (ks. Luku 2, kilvet n:o .....!!!!!!). Kilpien kuvatunnukset voivat kuitenkin olla yksityiskohtaisempia tai erilaisia edellyttäen, että ne välittävät saman merkityksen eikä ero tee niiden merkitystä vaikeammin ymmärrettäväksi.

Standardin SFS-EN ISO 7010+A1+A2+A3+A4+A5 ja standardin SFS 5715 kuvatunnukset poikkeavat VNa 687/2015:ssä esitetyistä, mutta niitä voi käyttää, koska niiden katsotaan täyttävän kyseisessä VNa:ssa asetetut vähimmäisvaatimukset. Niitä ei tarvitse vaihtaa rakennuksissa, joihin ne on asennettu.

Huom.! Tässä oppaassa Standardista SFS-EN ISO 7010+A1+A2+A3+A4+A5 käytetään tuonnempana lyhennettä SFS 7010.

Palontorjuntavälineiden sijainnin merkintää kilvellä voidaan tehostaa myös VNa (687/2015) liitteen II mukaisella punaisella värillä. Tällaisena voisi toimia esim. maalattu vaakasuuntainen viiva tai tarra, jonka punainen värisävy olisi mahdollisimman samankaltainen kuin itse kilvessäkin.

SFS-EN ISO 7010: Kuvatunnukset ja piirrosmerkit. Turvallisuusvärit ja turvallisuusmerkit. Rekisteröidyt turvallisuusmerkit.

Suomessa tullaan uudisrakentamisessa käyttämään todennäköisesti standardin SFS-EN ISO 7010 mukaisia kuvatunnuksia sitten, kun turvamerkkejä koskevan direktiivin 92/58/ETY uudistus on valmistunut. SPEK suosittelee näiden kuvatunnuksien käyttämistä jo nyt. Olemassa olevien rakennuksien vanhoja opasteita ei tarvitse vaihtaa.

Samassa tilassa käytettävien poistumisopasteiden tulisi olla samanlaisia. Jos opasteita lisätään tai joitakin niistä uusitaan, voi olla perusteltua käyttää samanlaisia kuvatunnuksia kuin ennenkin. Jos kaikki opasteet uusitaan, tulisi valita uudenlaiset kuvatunnukset. Vanhojen ja uusien kuvatunnusten käyttö sekaisin ei ole kuitenkaan säädösten vastaista, jos opasteet pystytään havaitsemaan ja niiden merkitys tunnistamaan ja ymmärtämään vaivatta (SM asetus 805/2005, 4 § 1 mom.).

Tässä oppaassa käsitellään **poistumisopasteiden** ja **palontorjunnan turvamerkkien** käyttöä. Niiden kuvatunnukset on esitetty 2. luvussa. VN asetuksessa 687/2015 esitettyjä turvamerkkejä on täydennetty standardien SFS-EN ISO 7010 ja SFS 5715 mukaisilla kilvillä (ks. Luku 2). VNa 687/2015 poistumisopasteet ja palontorjunnan turvamerkit ovat samat kuin kumotussa VN päätöksessä 976/1994.

Sivu 9:

Lyhenteiden luetteloon lisätään:
VNa Valtioneuvoston asetus

Sivu 10:

1.3 Valtioneuvoston päätös (976/1994) /7a/ Tämä luku korvataan otsikkona myöden seuraavasti:

1.3 Valtioneuvoston asetus (687/2015) /7/

Päätöksessä annetaan vaatimukset työpaikkojen turvamerkkejä ja niiden käyttöä koskevista vähimmäisvaatimuksista.

Turvamerkkejä ovat VN asetuksen liitteen 1 mukaiset kilvet ja liitteen IV mukaiset käsimerkit sekä esteitä ja vaarallisia paikkoja tarkoittavat merkit, valomerkit, äänimerkit ja ennakolta määrätyt puhutut viestit, jotka välittää ihmisääni tai keinotekoinen ääni (ääniviestit). Turvamerkkejä saa käyttää vain asetuksessa tarkoitettujen viestien tai tiedon välittämiseen (VNa, 4 §).

Turvamerkit ovat joko pysyviä tai tilapäisiä. Pysyviä merkkejä ovat VN asetuksen liitteen 1 mukaiset kieltoon, varoitukseen tai käskyyn liittyvät merkit, varauskäytävien ja ensiapupaikkojen sijaintiin ja tunnistamiseen liittyvät merkit sekä esteitä ja vaarallisia paikkoja tarkoittavat merkit. Pysyvinä merkkeinä on käytettävä kilpiä, jollei toisin säädetä. Palontorjuntavälineiden sijainti voidaan kuitenkin merkitä myös VN asetuksen liitteen II mukaisella punaisella värillä (VNa, 5 §).

Tilapäisiä merkkejä ovat valomerkit, äänimerkit, ääniviestit ja käsimerkit.

Merkit ja merkinantolaitteet on puhdistettava, huollettava ja tarkastettava säännöllisesti sekä korjattava ja tarvittaessa korvattava uusilla, jotta ne säilyttäisivät ominaispiirteensä ja toiminnalliset ominaisuutensa. Virtalähteellä varustettuja merkkejä varten on oltava varavoiman lähde sähkökatkoksen varalta, jos vaara ei poistu virran katkaisemisella (VNa, 8 §).

S. 12:

1.5 Säästöjen eroavaisuudet. Ensimm. kappale kirjoitetaan:

SM asetuksen (805/2005) /5/ vaatimukset perustuvat eurooppalaisiin standardeihin ja poikkeavat rakenteeltaan aikaisemmista vastaavista kansallisista sääöksistä. SM asetus on annettu tuolloin voimassa olleiden pelastuslain (468/2003) ja pelastustoimen laitelain (562/1999) perusteella. Se koskee näin ollen vain rakennusten poistumisreittien merkitsemistä ja valaisemista sekä toteutettujen järjestelyjen toimintakunnossa pitämistä, mutta ei koske muuta turvavalaistusta. Käsite "poistumisreitti" tarkoittaa samaa kuin RakMK E1:n kulkureitti + uloskäytävä (ks. myös määritelmä kohdassa 1.1).

2. PALONTORJUNNAN TURVALLISUUSKILVET

Sivu 14: Alkuun lisätään teksti:

Tässä esitettävät VNa 687/2015 liitteen 1 mukaiset poistumisopasteet ja palontorjunnan turvamerkit ovat samat kuin kumotussa VN päätöksessä 976/1994.

Joidenkin kilpiä esittävien kuvien otsikot muutetaan näin:

Kilpi nro 1 Poistumisreitti (VNa 687/2015)

Seuraava kilpi nro 1:een liittyvä teksti poistetaan, joka alkaa: "Poistumisreitikkilven lisäksi tulee käyttää lisäkilpeä "VARATIE" osoittamaan kaikkia sellaisia ulospääsyreittejä, ..."

Poistettavan tekstin tilalle kirjoitetaan:

Uudisrakentamisessa olisi suositeltavaa käyttää standardin SFS-EN ISO 7010 mukaista kuvallista varatiekilpeä osoittamaan rakentamismääräyksissä vaadittua varatietä. Nämä ovat pelastautumisreittejä, jotka eivät kaikilta osin täytä uloskäytävän vaatimuksia. Vanhaa "VARATIE"-lisäkilpeä ei tarvitse vaihtaa olemassa

olevissa rakennuksissa. Jos kilpiä uusitaan korjausrakentamisen yhteydessä, tulisi myös vanhat varatiekilvet vaihtaa uusiin standardin mukaisiin.

Kilpi nro 1A: Poistumisreitti (VNa 687/2015 ja VNp 976/1994)

Kilpi nro 1B: Poistumisreitti (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 1C: Poistumisreitti (SFS 5715)

Kilpi nro 2A: Varatie ja pelastautumistikkaat (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 2B: Varatie ilman tikkaita "pelastuslaitoksen avustamana" (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 3: Poistumisreitit suuntanuoli (VNa 687/2015, VNp 976/1994, SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 4: Paloilmoituspainike (SFS-EN ISO 7010 ja SFS 5715)

Kilpi nro 5: Palohälytintin (SFS 5715)

Kilpi nro 6A: Häätöpuhelin (VNa 687/2015 ja VNp 976/1994)

Kilpi nro 6B: Paloilmoituspuhelin (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 7: Häätätilanteessa riko lasi (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 8A: Sammutin (VNa 687/2015)

Kilpi nro 8B: Sammutin (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 9A: Pikapaloposti (VNa 687/2015)

Kilpi nro 9B: Pikapaloposti (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 10: Vedellä sammuttaminen kielletty (VNa 687/2015, SFS-EN ISO 7010, VNp 976/1994)

Kilpi nro 11: Tupakointi kielletty (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 12: Avotulen teko ja tupakointi kielletty (SFS-EN ISO 7010)

Kilpi nro 13: Suuntanuoli sammutusvälineille tai hälytyslaitteille (VNa 687/2015 ja VNp 976/1994)

Sivu 18:

Kirjoitetaan luku 3 kokonaan uudestaan seuraavasti:

3. KILPIEN KOKO, VÄRIT JA MUOTO

3.1 Poistumisopasteet

Uudisrakentaminen ja luvanvarainen korjausrakentaminen

(Lupaa rakentamiseen haettu 1.9.2015 tai sen jälkeen)

Kilpien mittojen sekä väri- ja valo-ominaisuuksien on oltava sellaiset, että ne voidaan nähdä ja niiden merkityksen ymmärtää helposti (VNa 687/2015, 9 §). Tämä koskee kaikkia turvallisuuskilpiä.

Opasteen riittävä koko määritetään katseluetäisyyden perusteella (SMa 205/2005 ja SFS-EN 1838), ks. laskukaava (1) selityksineen kohdassa "Muut rakennukset".

Standardi SFS-EN ISO 7010 ohjeistaa (Luku 1: Soveltamisala) seuraavasti: "Turvallisuusmerkkien muodot ja värit ovat standardin ISO 3864-1 mukaisia ja kuvatunnusten suunnittelu on standardin ISO 3864-3 mukaista".

Muut rakennukset

(Lupaa rakentamiseen haettu 1.1.2006 – 31.8.2015 välisenä aikana)

Poistumisopasteina käytetään SMa 805/2005 mukaisesti ulkonäöltään ja yleisiltä ominaisuuksiltaan VNp 976/94 mukaisia kilpiä. Poistumisopasteen on oltava vähintään 100 mm korkea ja leveä. Tämän lisäksi opasteen riittävä koko on määritettävä standardin SFS-EN 1838 mukaisesti katseluetäisyyden perusteella seuraavasti:

$$d = s \cdot p, \quad (1)$$

jossa

d on suurin katseluetäisyys,

s on kilven kuvion korkeus ja

p on vakio, jonka arvo on 100 ulkopuolelta valaistuilla kilvillä ja 200 sisäpuolelta valaistuilla kilvillä.

Edellisessä laskukaavassa on vakiolla p kaksi eri arvoa tapauksesta riippuen siksi, että sisäpuolelta valaistu kilpi näkyy etäämmältä kuin samankokoinen ulkopuolelta valaistu kilpi.

Rakennuksen pitkillä käytävillä voidaan soveltaa esim. sellaista käytäntöä, että käytäville sijoitettavien poistumisopasteiden katseluetäisyydeksi valitaan puolet kulloinkin tarkasteltavan käytävän pituudesta, jolloin poistumisopasteen koko ei muodostu kohtuuttoman suureksi.

Poistumisopasteita tarkastellaan standardin SFS-EN 1838: n mukaisina turvallisuuskilpinä. Tämän mukaan turvallisuuskilpien värien on oltava standardin SFS-ISO 3864 ("Turvallisuusvärit ja turvallisuuskilvet") mukaisia. Tällöin poistumisopasteiden pohja on vihreä.

Poistumisopasteilla (ja ensiapumerkeillä) tulee olla 7/:

- suorakulmainen tai neliömäinen muoto
- valkoinen kuva vihreällä taustalla (vihreän osan on peitettävä vähintään 50 % merkin pinnasta).

Muut rakennukset

(lupaa rakentamiseen haettu ennen 1.1.2006)

Poistumisopasteina voidaan käyttää VN p 976/94 mukaisia kilpiä.

Rakennuksessa ei tulisi käyttää vanhoja ja uusia poistumisopasteita sekaisin asennettuna, vaan kohdetta on tarkasteltava kokonaisuutena ja tällöin tulisi arvioida, onko parempi muuttaa jo aikaisemmin asennetut poistumisopasteet nykyistä asetusta vastaaviksi vai varustaa kohde kokonaan vanhoilla poistumisopasteilla.

Kilpien koko voidaan määrittellä katsomisetäisyyden perusteella standardin SFS-ISO 3864 "Turvallisuusvärit ja turvallisuuskilvet" laskukaavaa käyttäen (SMa 805/2005 viittaa standardiin SFS-EN 1838 joka edelleen viittaa standardiin SFS-ISO 3864). Laskukaava on seuraava:

$$A \geq \frac{l^2}{2000} \quad (2)$$

A = kilven pinta-ala

l = katsomisetäisyys

Kaava soveltuu käytettäväksi, kun katsomisetäisyys on lyhyempi kuin 50 m.

Seuraavat kilpikoot ovat suositeltavia kokoja, mutta muitakin laskentakaavan mukaisia kokoja voidaan käyttää

Kilven koko, mm	Enimmäiskatsomisetäisyys, m
200 x 200	10
350 x 350	16
600 x 600	27
800 x 800	36
200 x 400	13
350 x 700	22
600 x 1200	38
800 x 1600	50

Poistumisopasteiden väreihin ja muotoon pätee sama kuin mitä on kerrottu aiemmin kohdassa "Uudisrakentaminen ja luvanvarainen korjausrakentaminen".

Standardin SFS-ISO 3864 mukaisesti määritetyn kilven koko tulee olla vähintään yhtä suuri kuin SFS-EN 1838 mukaisesti määritetty koko.

3.2 Muut opasteet

Kaikkien muiden kuin poistumisopasteiden koko voidaan sekä uusissa että vanhoissa rakennuksissa valita käyttäen edellä esitettyä standardin SFS-ISO 3864 taulukkomitoitusta (ks. edellä oleva taulukko).

Palontorjuntavälineistä kertovien opasteiden pohja (tausta) on punainen.

Palontorjuntamerkeillä tulee olla /7/:

- suorakulmainen tai neliömäinen muoto
- valkoinen kuva punaisella taustalla (punaisen osan on peitettävä vähintään 50 % merkin pinnasta).

Väestönsuojan opasteista kerrotaan luvussa 9.

4. KILPIEN MATERIAALI JA KIINNITYS

Sivu 20:

Ensimmäinen kappale korvataan seuraavalla:

Kilpien on kestettävä käyttöpaikalla esiintyvät normaalit rasitukset. Niiden tulee olla valmistettu iskun- ja säänkestävästä sekä ympäristöolosuhteet kestävästä materiaalista (VNa 687/2015, 9 §). Myös kilven kiinnityksen tulee kestää vastaavat rasitukset. Tällainen on esim. ketjuripustus.

8. POISTUMISOPASTEIDEN JA VALAISIMIEN KUNNOSSAPITO

Sivu 36: alku korvataan seuraavilla kahdella kappaleella:

Rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan on osaltaan huolehdittava siitä, että rakennus pidetään sellaisessa kunnossa, että rakennuksessa olevat henkilöt pystyvät tulipalossa tai muussa äkillisessä vaaratilanteessa poistumaan rakennuksesta tai heidät voidaan pelastaa muulla tavoin. Pelastuslaissa tai muissa säädöksissä vaaditut tai viranomaisten määräämät varusteet ja laitteet on pidettävä toimintakunnossa sekä huollettava ja tarkastettava asianmukaisesti. Poistumisreittien opasteet ja valaistus kuuluvat näihin. (Pelastuslaki 9 ja 12 §).

Merkit ja merkinantolaitteet on puhdistettava, huollettava ja tarkistettava säännöllisesti sekä korjattava ja tarvittaessa korvattava uusilla, jotta ne säilyttäisivät ominaispiirteensä ja toiminnalliset ominaisuutensa (VN asetus 687/2015, 8 §).

Tämän jälkeen oppaan teksti jatkuu: Opasteiden asennustöiden asianmukaisuudesta vastaa ...

Sivun 36 kolmanneksi viimeinen kappale korvataan tekstillä:

Kunnossapito-ohjelma on syytä sisällyttää myös rakennuksen huoltokirjaan.

Sivun 36 viimeisestä kappaleesta alkaen aina sivun 37 loppuun asti kaikki tekstit korvataan seuraavilla:

Opasteet on puhdistettava, huollettava ja tarkastettava säännöllisesti sekä tarvittaessa korjattava tai vaihdettava. Tarvittavat toimenpiteet määritetään laitevalmistajan käyttö- ja huolto-ohjeiden, asennustyön tekijän antamien ohjeiden sekä kiinteistön omien tarpeiden pohjalta. Kunnossapito-ohjelman tarkempaa sisältöä ei SM asetuksessa ole määrätty, mutta sen laadinnassa voidaan hyödyntää standardia SFS-EN 50172 sekä Sähkötieto ry:n julkaisua "Poistumisvalaistus" /1/.

Rakennuksissa, joiden rakennuslupa on haettu ennen 1.1.2006, vanhoihin kansallisiin säädöksiin perustuvien laitteiden (merkki- ja turvalaistus) kunnossapidossa voidaan soveltuvin osin käyttää edellä mainittua Sähkötieto ry:n ohjetta /1/. Lisäksi voidaan hyödyntää vanhaa kumottua SM ohjetta 147/01/87 merkki- ja turvalaistuksesta. Tämä löytyy osoitteesta www.spek.fi/normikirjasto.

Muutoksissa ja irtikytkentöjä koskevissa asioissa tulee olla yhteydessä paikalliseen pelastusviranomaiseen oikean menettelytavan selvittämiseksi.

Sivulta 37 poistetaan pienellä fontilla kirjoitetut tekstit.

9. VÄESTÖNSUOJIEEN VIITOITUS JA MERKITSEMINEEN

Sivu 38: Ensimmäinen lause kirjoitetaan:

Väestönsuojista määrätään pelastuslaissa (379/2011) /4/.

KIRJALLISUUS

- /1/ Poistumisvalaistus. ST-Käsikirja 36. Sähkötieto ry. 2. uusittu painos. 103 s. Tammerprint Oy. Tampere 2013.
- /2/ Poistettu.
- /3/ Poistettu.
- /4/ Pelastuslaki (379/2011). Sisäministeriö.
- /5/ Sisäasiainministeriön asetus rakennusten poistumisreittien merkitsemisestä ja valaisemisesta (805/2005).
- /6/ Suomen Rakentamismääräyskokoelma, osa E1: Rakennusten paloturvallisuus. Määräykset ja ohjeet 2011. Ympäristöministeriö.
- /7/ Valtioneuvoston asetus (687/2015) työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden vähimmäisvaatimuksista.
- /7a/ Valtioneuvoston päätös (976/1994) työpaikkojen turvamerkeistä ja niiden käytöstä. (Kumottu 1.9.2015).
- /8/ Ohjeet merkki- ja turvavalaistuksesta sekä poistumisopasteista (147/01/87). Sisäasiainministeriön pelastusosaston julkaisu, sarja A:20. Helsinki 1987. (Kumottu 2001 ???).
- /9/ Laki pelastustoimen laitteista (10/2007).
- /10/ Talosuojeluohje. Sisäasiainministeriön Pelastusosaston ohje 1928/701/88, Sarja A:23. Helsinki 1988. (Kumottu).
- /11/ Poistettu.
- /12/ Sisäasiainministeriön asetus (1384/2003) pelastustien merkitsemisestä.
- /13/ Palo- ja pelastussanasto. TSK 33. Sanastokeskus TSK ry. Savion kirjapaino Oy. Kerava 2006.

STANDARDIT

SFS 5715. Palontorjunta. Turvallisuuskilvet. Suomen Standardisoimisliitto SFS. Helsinki 1991. 7 s.

SFS-EN 1838. Valaistussovellukset. Turvavalaistus. Suomen Standardisoimisliitto SFS. 2p. Helsinki 2014. 29 s.

SFS-EN 50171. Keskitetyn tehonsyötön järjestelmät. Suomen Standardisoimisliitto SFS. Helsinki 2002. 33 s.

SFS-EN 50172. Poistumisvalaistusjärjestelmät. Suomen Standardisoimisliitto SFS. Helsinki 2004. 22 s.

ISO 6309. Fire protection – Safety signs... kumottu, seur. standardi korvaa tämän:

ISO 7011:2011 Graphical symbols- Safety colors and safety signs- Registered safety signs.

SFS 4640 Merkki- ja turvavalaistus ... kumottu, seur. standardi korvaa tämän:

SFS-ISO 3864-1. Kuvatunnukset ja piirrosmerkit. Turvallisuusvärit ja turvallisuusmerkit. Osa 1: Turvallisuusmerkkien ja turvallisuusmerkintöjen suunnitteluperiaatteet. Suomen Standardisoimisliitto SFS. 2.p. 40 s. Helsinki 2012.

SFS-EN ISO 7010 + A1 + A2 + A3 + A4 + A5. Kuvatunnukset ja piirrosmerkit. Turvallisuusvärit ja turvallisuusmerkit. Rekisteröidyt turvallisuusmerkit. Suomen Standardisoimisliitto SFS. 2.p. 227 s. Helsinki 2015.

DIN 67510 Photoluminescent pigments and products. (Sarjaan kuuluu useita standardeja).

LIITE 1:

Liitteen alussa oleva viittaus pelastuslakiin (468/2003) muutetaan viittaukseksi pelastuslakiin (379/2011).